

UŽRAŠŲ LAPAS

(Klasė)

(Mokinio (-ės) vardas, pavardė)

1.

- **Bažnyčia:** _____
- **Muzika** _____
- **Laikotarpis:** _____
- **Pagrindiniai vitražų bruožai:** _____

- **Panašumai su to meto muzika:** _____
- **Kokias emocijas sukelia vitražai ir muzika?** _____

2.

- **Bažnyčia:** _____
- **Muzika** _____
- **Laikotarpis:** _____
- **Pagrindiniai vitražų bruožai:** _____

- **Panašumai su to meto muzika:** _____
- **Kokias emocijas sukelia vitražai ir muzika?** _____

3.

- **Bažnyčia:** _____
- **Muzika** _____
- **Laikotarpis:** _____
- **Pagrindiniai vitražų bruožai:** _____

- **Panašumai su to meto muzika:** _____
- **Kokias emocijas sukelia vitražai ir muzika?** _____

4.

- **Bažnyčia:** _____
- **Muzika** _____
- **Laikotarpis:** _____
- **Pagrindiniai vitražų bruožai:** _____

- **Panašumai su to meto muzika:** _____
- **Kokias emocijas sukelia vitražai ir muzika?** _____

REFLEKSIJOS KLAUSIMYNAS

(Klasė)

(Mokinio (-ės) vardas, pavardė)

- **Ką naujo sužinojau šioje pamokoje (5 faktai)?**

- **Kokia sąsaja tarp vitražų ir muzikos mane nustebino?**

- **Kaip šios pamokos medžiaga gali padėti kitose muzikos/technologijų pamokose?**

- **Parašykite 5 sakinius apie savo potyrius pamokoje už mokyklos ribų?**

SKIRTINGŲ LAIKOTARPIŲ VITRAŽŲ IR MUZIKOS APŽVALGA

(technologijų/ muzikos teorinė dalis)

- **Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčia (Barokas)**

- Vitražai vaizduoja šventųjų gyvenimo scenas, pasižymi sudėtingomis kompozicijomis ir ryškiomis spalvomis.
- Jie perteikia galias emocijas, pasakoja Biblijos istorijas, atspindi baroko laikotarpiui būdingą dramatiškumą.
- Barokinių vitražų spalvos yra sodrios ir kontrastingos, siekiant sukurti šviesos ir šešėlio žaismą.
- Figūros dažnai dinamiškos, su gausiomis detalėmis, kurios perteikia judesį ir emocinę įtampą.
- Šventųjų gyvenimo scenos dažnai vaizduojamos su aukso ir raudonos spalvos akcentais, simbolizuojančiais dieviškumą ir kančią.
- Muziką šiuo laikotarpiu lydėjo gausūs vargonų kūriniai, stipriai ornamentuoti chordiniai kūriniai.
- Kompozitoriai, tokie kaip J. S. Bachas ar G. F. Händelis, naudojo fugas ir polifonines struktūras, kurios primena vitražų detalumą.

- **Švč. Trejybės Graikų apeigų katalikų bažnyčia (Šiuolaikinis vitražas su istorine tematika)**

- Eglės Valiūtės sukurtas vitražas, įamžinantis Vilniaus Bazilijonų vienuolyno spaustuvės istoriją.
- Jis yra modernistinis, tačiau remiasi istorine tematika ir tradiciniais religiniais simboliais.
- Vitraže naudojamos gilios mėlynos, raudonos ir auksinės spalvos, kurios pabrėžia sakralinę reikšmę.
- Skirtingai nei senesni vitražai, šis turi aiškų, dokumentinį pobūdį ir pasakoja konkrečią istoriją.
- Figūros stilizuotos, linijos aiškos, o kompozicija derina tradiciją su modernumu.
- Rytų apeigų katalikų muzika remiasi senoviniais giedojimais, panašiais į bizantišką liturgiją.
- Melodijos yra monotoniškos, melizmatinės, dažnai atliekamos be instrumentinio pritarimo.

- **Šv. Onos bažnyčia (Gotika)**

- Gotikiniai vitražai dažnai abstraktesni, ryškių spalvų, dominuoja religiniai simboliai.
- Jiems būdinga vertikali kompozicija, siekianti sukurti dangiškumo įspūdį.
- Spalvos intensyvios, su aiškiu šviesos efektu, kurio tikslas – sustiprinti mistinį interjero įspūdį.
- Gotikiniuose vitražuose dažnai pasitaiko heraldinių elementų ir stilizuotų augalinių motyvų.
- Langų aukštis ir forma pabrėžia siekį link dangaus, kuris atsispindi ir muzikos skambesyje.
- Muzika – grigališkasis choralas, kurį sudaro vienbalsiai giedojimai, sukeliantys meditacinį efektą.
- Vėlesnės gotikinės kompozicijos įgavo polifoninių elementų, kuriuose atsirado sudėtingesnės harmonijos.

- **Vilniaus arkikatedra bazilika (Neoklasicizmas)**

- Nors architektūriškai dominuoja klasicizmas, koplyčios vitražai prideda istorinės ir meninės vertės.
- Vitražai yra simetriški, su aiškiomis geometrinėmis formomis, atspindinčiomis klasicizmo idealus.
- Dažniausiai naudojamos švelnios spalvos – pastelinių atspalvių mėlyna, geltona, žalia.
- Figūros yra statiškesnės, dažnai portretinės, perteikiančios racionalumą ir pusiausvyrą.
- Šiuose vitražuose galima pastebėti mitologinių ir biblinės istorijos motyvų derinį.
- Muzika – klasicizmo epochos sakralinė muzika (pvz., W. A. Mozartas, J. Haydnas), kuriai būdingas aiškus struktūrinis paprastumas, simetrija.
- Melodijos šviesios, aiškos, dažnai su elegantiškais fugų ir kontrapunkto elementais.

- **Šv. apaštalo Petro ir Povilo bažnyčia (Barokas)**

- Vitražai papildė turtingą interjerą, pasižymi dinamiškais vaizdiniais.
- Jie dažnai yra kontrastingų spalvų, siekiant sustiprinti barokinį dramatiškumą.
- Kompozicija chaotiškesnė, nei klasicizmo epochoje, tačiau išlaikanti pasakojimą.
- Dominuoja religinės scenos, kuriose veiksmai intensyviai, emocijos stiprios.
- Vitražų linijos išraiškingos, detalesnės, primenančios to meto tapybą.
- Muzika – barokiniai chordiniai kūriniai, didingas vargonų akompanimentas.
- Baroko muzika kupina kontrastų, išraiškingumo, perteikianti vitražų spalvingumo efektą.

PIRMA UŽDUOTIS:

- Mokiniai analizuos bažnyčiose esančius vitražus ir pažymės juose dominuojančias spalvas, figūras bei simbolius.
- Klausysis arba prisimins to laikotarpio muziką, ieškodami bendrų bruožų.

Bažnyčia	Laikotarpis	Dominuojančios spalvos	Pagrindinės figūros	Simboliai ir jų reikšmė

ANTRA UŽDUOTIS:

- Mokiniai užpildys palyginimo lentelę, lygindami skirtingų laikotarpių vitražus ir to meto muzikinius stilius:

Bažnyčia	Laikotarpis	Pagrindiniai vitražų bruožai	Muzikos stiliaus bruožai	Sąsajos tarp vitražų ir muzikos

PRIEMONĖS, REIKALINGOS VITRAŽŲ, ĮGYVENDIMUI:

- **Vitražo dažai** – specialūs stiklo dažai, skirti dažyti vitražus.
- **Įvairaus storio 3 teptukai** – skirtingo dydžio teptukai tiksliai dažyti ant stiklo paviršiaus.
- **Stiklo (plastiko) plokštė** – pagrindas, ant kurio bus kuriamas vitražas.
- **Kontūro pieštukai** – naudojami skiriamosioms linijoms lieti.
- **Stiklo poliravimo priemonės** – reikalingos stiklui suteikti blizgesį po dažymo.
- **Plėvelė stalo tiesimui** – baldams apsaugoti.
- **Apsauginiai pirštinės** – apsauga nuo stiklo, karštų paviršių ir kitų pavojų dirbant su vitražais.